

VALTIONEUVOSTON ASETUS MERENKULUN YMPÄRISTÖNSUOJELUSTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN (76/2010) MUUTTAMISESTA

Pääasiallinen sisältö

Valtioneuvoston asetukseen merenkulun ympäristönsuojelusta esitetään tehtäväksi merenkulun ympäristönsuojelulakiin esitettyjen muutosten kannalta välttämättömät ja sitä täydentävät muutokset. Muutokset liittyvät etenkin aluksilta peräisin olevan jätteen toimittamiseen tarkoitetuista satamassa olevista vastaanottolaitteista, direktiivin 2010/65/EU muuttamisesta ja direktiivin 2000/59/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/883 (jäljempänä alusjätedirektiivi) täytäntöönpanoon. Samalla asetukseen tehtäisiin eräitä terminologisia muutoksia vastaavalla tavalla kuin lakiin.

Asetus annettaisiin merenkulun ympäristönsuojelulain 2 luvun 10 §:n, 2 a luvun 6 §:n, 4 luvun 10 §:n, 5 luvun 7 §:n, 6 luvun 6 §:n, 7 luvun 15 §:n, 9 luvun 10 §:n ja 10 luvun 6 §:n nojalla.

Yleisperustelut

1 Johdanto

Keväällä 2021 annettavalla hallituksen esityksellä esitettävät muutokset merenkulun ympäristönsuojelulakiin edellyttävät tullessaan hyväksytyiksi muutoksia myös merenkulun ympäristönsuojelusta annettuun valtioneuvoston asetukseen (76/2010). Hallituksen esityksellä ehdotetaan tehtäväksi lakiin muutokset, jotka liittyvät aluksilta peräisin olevan jätteen toimittamiseen tarkoitetuista satamassa olevista vastaanottolaitteista, direktiivin 2010/65/EU muuttamisesta ja direktiivin 2000/59/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/883 (jäljempänä alusjätedirektiivi) täytäntöönpanoon. Hallituksen esityksellä esitetään myös laajennettavan nykyinen öljysäiliöalusten välisiä öljylastinsiirtoja koskeva sääntely koskemaan kaikkia haitallisten ja vaarallisten lastien ja jätteiden siirtoja sekä polttoaineiden toimituksia alukselta toiselle. Lisäksi hallituksen esityksellä ehdotetaan rikkidirektiivin täytäntöönpanoon liittyen säädettävän, että Tulli voisi valvoa polttoaineen toimittajia ottamalla näytteitä polttoaineen toimittamisen yhteydessä.

Merenkulun ympäristönsuojelulakiin ehdotetut muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 28.6.2021. Myös valtioneuvoston asetukseen esitettävien muutosten ehdotetaan tulevan tuolloin voimaan.

2 Nykytila

Valtioneuvoston asetuksessa merenkulun ympäristönsuojelusta tarkennetaan merenkulun ympäristönsuojelulain säännöksiä. Asetuksessa säädetään esimerkiksi IMO-sääntelyn mukaisista yksityiskohdista.

Aluksilta peräisin olevien jätteiden vastaanottoa satamassa ja jättämistä satamaan koskevan sääntelyn pääsäännöt löytyvät merenkulun ympäristönsuojelulain 9 ja 10 lukujen säännöksistä. Lisäksi määritelmistä ja soveltamisalasta säädetään lain 1 luvussa. Alusjätesääntelyä tarkennetaan merenkulun ympäristönsuojelusta annetun asetuksen 7 ja 8 lukujen säännöksillä. Asetuksen 7 luvun 1 §:ssä säädetään, että jätteiden vastaanotto satamassa voidaan järjestää joko pysyvällä vastaanottolaitteella tai tarvittaessa tilattavalla vastaanottopalvelulla. Luvun 2 §:llä tarkennetaan jätteiden vastaanottojärjestelyjä koskevia lain säännöksiä huvivenesatamien osalta säätämällä muun muassa erilliskerättävistä jätejakeista ja mahdollisuudesta tehdä sopimuksia muualla sijaitsevan vastaanottolaitteen käyttöoikeudesta. Luvun 3 §:ssä säädetään sataman jätehuoltosuunnitelman rakenteesta ja sisällöstä. Asetuksen 8 luvussa säädetään poikkeuksesta velvollisuudesta jättää jätteet satamaan, kun jätettä on vain vähäinen määrä.

Valtioneuvoston asetukseen merenkulun ympäristönsuojelusta ei ole toistaiseksi sisällytetty merenkulun ympäristönsuojelulain 2 a luvun sääntelyä tarkentavia säännöksiä, vaikka laissa on jo nykyisin ollut asetuksenantovaltuus, joka kattaa alusten välisten öljylastinsiirtojen toteuttamiseen liittyvät järjestelyt ja rajoitukset mukaan lukien varautumistoimenpiteet ja niistä aiheutuvat kustannukset.

Valtioneuvoston asetuksen 6 luvussa tarkennetaan polttoaineen toimittajien valvontaa meripolttoaineiden rikkipitoisuuden osalta koskevia lain 7 luvun säännöksiä. Luvun 12 §:ssä säädetään yksityiskohtaisesti näytteiden otosta ja analysoinnista ja 13 §:ssä tietojen toimittamisesta Liikenne- ja viestintävirastolle.

3 Keskeiset tavoitteet ja ehdotukset

Alusjätedirektiivin täytäntöönpanoon liittyen ehdotetaan muutoksia valtioneuvoston asetuksen 7 ja 8 lukuihin. Jätteiden vastaanottoa satamassa koskevan 7 luvun nykyinen jätteiden vastaanottojärjestelyistä huvivenesatamassa koskeva säännös ehdotetaan poistettavan, koska jätteiden vastaanottojärjestelyistä säädettäisiin jatkossa kattavasti laissa. Sataman jätehuoltosuunnitelman rakennetta ja sisältöä koskevaa sääntelyä ehdotetaan päivitettävän alusjätedirektiivin mukaisesti.

Jätteiden jättämistä satamaan koskevan 8 luvun 2 §:ssä säädettäisiin maksujen vaihtelusta jätteen vaarallisuuden mukaan. 3 §:ssä säädettäisiin aluksilta perittävistä maksuista myönnettävien alennusten perusteista. Alusjätedirektiivin 8 artiklan 5 kohdan mukaan maksuja alennetaan aluksen harjoittaman meriliikenteen tyyppiin ja niin sanottujen ympäristöystävällisyyskriteereiden perusteella. Komissio valmistelee täytäntöönpanosäädöksen ympäristöystävällisyydestä, mutta lähimerenkulkua koskevasta kriteeristä säädettäisiin kansalliseen harkintaan perustuen. Alennusperuste perustuisi siihen, että alus on jättänyt maksun kohteena olevaa jätettä johonkin satamaan korkeintaan 48 tuntia aiemmin.

Haitallisten ja vaarallisten lastien ja jätteiden siirtoja sekä polttoaineen toimittamista aluksesta toiseen koskevaa merenkulun ympäristönsuojelulain 2 a luvun täydentävässä asetukseen ehdotettavassa uudessa 2 a luvussa säädettäisiin siirtojen ja toimitusten toteuttamiseen liittyvistä järjestelyistä ja rajoituksista sekä ennakoilmoituksiin sisällytettävistä tiedoista. Siirtojen ja toimitusten toteuttamiseen liittyvät järjestelyt ja rajoitukset koskisivat lähinnä siirtojen ja toimitusten yhteydessä vaadittavaa torjuntavalmiutta ja -kalustoa. Lisäksi edellytettäisiin, että torjuntakalustoa operoivalla henkilöstöllä on tehtävän edellyttämä koulutus. Asetuksessa säädettäisiin öljylastinsiirtoa koskevaan ennakoilmoitukseen sisällytettävistä tiedoista. Nykyisin vaatimuksista säädetään lain viittauksella MARPOL-yleissopimukseen; vaatimukset kopioitaisiin MARPOL-yleissopimuksesta asetukseen. Lisäksi asetuksella säädettäisiin muita siirtoja ja toimituksia koskeviin ennakoilmoituksiin sisällytettävistä tiedoista. Edellytettävät tiedot olisivat soveltuvin osin samat kuin joita MARPOL-yleissopimuksen mukaan edellytetään ennen öljylastinsiirtoja.

Lisäksi polttoaineen toimittajien valvontaa meriliikenteen polttoaineiden rikkipitoisuuden osalta koskevia 6 luvun säännöksiä muutettaisiin merenkulun ympäristönsuojelulain 7 lukuun esitettyjen muutosten edellyttämällä tavalla. Muutokset ovat lakitekniisiä muutoksia, kuten turhiksi tulleiden säännösten poistoja.

Samalla valtioneuvoston asetuksen nykyiset viittaukset MARPOL 73/78 -yleissopimukseen muutettaisiin muotoon MARPOL-yleissopimus, kuten hallituksen esityksellä esitettiin merenkulun ympäristönsuojelulaissa. Lisäksi tehtäisiin eräitä lakitekniisiä muutoksia, jotka eivät muuttaisi asetuksen sisältöä. Näitä ovat esimerkiksi viranomaisten nimien kirjoitusasun ja aiempien kirjoitusvirheiden korjaaminen.

4 Asetusehdotuksen vaikutukset

Alusjätedirektiivin täytäntöönpanoon liittyvien muutosten vaikutuksia satamille, niiden käyttäjille ja viranomaisille on arvioitu kokonaisuutena hallituksen esityksessä (jakso 4.2.1).

Asetuksessa ehdotetaan säädettävän, että alukselle, joka liikennöi lähimerenkulussa, on myönnettävä alennusta sataman jätemaksusta. Alennuksen saamisen ehtona on, että alus on todisteellisesti jättänyt alennuksen kohteena olevan jätelajin mukaiset jätteensä mihin tahansa satamaan edellisen 48 tunnin aikana. Osa lähimerenkulussa toimivista aluksista on tähän saakka ollut vapautettuja jätemaksusta merenkulun ympäristönsuojelulain 10 luvun 4 §:n nojalla, mutta eivät lakimuutoksen myötä olisi enää oikeutettuja vapautukseen. Sen sijaan nämä alukset olisivat oikeutettuja edellä mainittuun alennukseen jätemaksusta. Näin ollen taloudelliset vaikutukset näille aluksille jäävät pieniksi. Alennuksen suuruus esitetään jätettävän sataman itsensä päätettäväksi, minkä vuoksi todelliset maksut voivat vaihdella satamakohtaisesti. PRF-direktiivin 8 artiklan 5 b kohdan mukaan alennusperusteeksi katsotaan myös aluksen ympäristöystävällisyys. EU komissio on antamassa aiheesta täytäntöönpanosäädöksen, jonka mukaisesti ympäristöystävällisyyden nojalla annettavasta alennuksesta säädettäisiin myöhemmin asetuksella erikseen.

Jätteen vaarallisuuteen perustuvan maksujen vaihtelun vaikutuksia on vaikea arvioida, koska satama saa asettaa aluksilta perittävät maksut tasolle, jolla se saa katettua jätehuollosta aiheutuvat kustannukset. Viime kädessä aluksille aiheutuvat kustannukset riippuvat siis siitä, millaiset kustannukset satamalle jätehuollosta aiheutuu. Maksun vaihtelu jätetyn jätteen vaarallisuuden perusteella tarkoittaa käytännössä, että sellaisen

vaarallisen jätteen, jonka käsittelykustannukset ovat erityiset korkeat, jättämisestä tulee maksaa suurempi maksu kuin käsittelykustannuksiltaan halvemmän vaarallisen jätteen.

Myös lähimerenkulkuun perustuvan alennuksen vaikutukset riippuvat siitä, mille tasolle satama asettaa jätemaksut ja kuinka suuren alennuksen se päättää alennukseen oikeutetuille aluksille myöntää. Alennukseen olisivat oikeutettuja kaikki alukset, jotka voivat osoittaa jättäneensä maksun kohteena olevan jätelajin mukaiset jätteensä mihin tahansa satamaan enintään 48 tuntia aikaisemmin. Siten alennus kohdistuisi vain aluksiin, joiden liikennöintiä kahden sataman välillä on korkeintaan kaksi vuorokautta. Arviolta noin kolmasosa kaikista Suomessa käyvistä aluksista liikennöi tässä tarkoitettuihin lähimerenkulussa ja olisi siten oikeutettuja alennukseen sataman jätemaksusta, mutta eivät vapautettuja jätemaksusta merenkulun ympäristönsuojelulain 10 luvun 5 §:n mukaisesti. Alennukseen olisivat oikeutettuja myös ne noin 10 alusta, jotka menettävät nykyisin voimassaolevan jätemaksuja koskevan vapautuksensa vapautuksen ehtojen tiukentuessa alusjätedirektiivin edellyttämällä tavalla.

Sataman jätehuoltosuunnitelman rakennetta ja sisältöä koskevaan säännökseen ehdotettavilla muutoksilla ei olisi mainittavia vaikutuksia satamille tai muille toimijoille.

Haitallisten ja vaarallisten lastien ja jätteiden siirtämistä sekä polttoaineen toimittamista aluksesta toiseen koskevan 2 a luvun ehdotus siirron ja toimituksen toteuttamiseen nimetyillä alueilla liittyvistä järjestelyistä ja rajoituksista eli käytännössä varautumistoimenpiteistä aiheutuisi kustannuksia siirtoihin ja toimituksiin osallistuville aluksille. Erityisesti kustannuksia aiheutuisi apualuksen ja torjuntakaluston järjestämisestä paikalle. On huomattava, että kustannukset kohdistuisivat vain siirtoihin ja toimituksiin, jotka toteutetaan satamien ulkopuolella. Haitallisten ja vaarallisten lastien ja jätteiden siirtoja on toistaiseksi toteutettu satamien ulkopuolella erittäin harvoin. Polttoaineen toimitusten määrästä ei ole tietoa, mutta sen uskotaan olevan hyvin pieni. Toisaalta nesteytetyn maakaasun toimittamiselle satamien ulkopuolelle vaikuttaa olevan kysyntää ja siihen keskittyvää liiketoimintaa on syntymässä Suomenlahden alueella. Varautumistoimenpiteitä pidetään kustannuksistaan huolimatta ympäristön kannalta välttämättöminä.

Varustamoille siirtoja ja toimituksia koskevien ennakoilmoitusten tekemisestä aiheutuva hallinnollinen taakka arvioidaan hyvin vähäiseksi.

Rikkisääntelyyn liittyvät ehdotukset ovat välttämättömiä asetuksen sanamuotojen päivittämiseksi yhdenmukaiseksi merenkulun ympäristönsuojelulakiin tehtävien muutosten kanssa. Lisäksi asetuksen 6 lukuun tehtäisiin eräitä lakitekniisiä korjauksia. Muutokset ovat teknisiä eikä niillä olisi mainittavia vaikutuksia merenkulualan toimijoille, polttoaineen toimittajille, viranomaisille tai muille toimijoille.

5 Asian valmistelu

Valtioneuvoston asetus on valmisteltu LVM:ssä yhteistyössä ympäristöministeriön, Liikenne- ja viestintäviraston ja Rajavartiolaitoksen kanssa.

Asetusluonnos oli lausuntokierroksella 27.4.–25.5.2021. Luonnoksesta pyydettiin lausuntoja...

Luonnoksesta lausuivat...

Yksityiskohtaiset perustelut

1 luku Yleiset säännökset

1 §. Asetuksen tarkoitus. Pykälän viittaus MARPOL 73/78 -yleissopimukseen muutettaisiin merenkulun ympäristönsuojelulain 1 luvun 2 §:n 1 kohtaan ehdotetun muutoksen mukaisesti muotoon MARPOL-yleissopimus.

2 luku Aluksista aiheutuvien öljypäästöjen ehkäiseminen

1 §. Öljyn päästörajoituksen aluksen koneistotiloista. Pykälän otsikkoon ja 1 momenttiin tarkennettaisiin, että säännökset koskevat öljyn päästörajoitusta aluksen koneistotiloista. Säännöksen viittauksia MARPOL-yleissopimuksen öljynsuodatuslaitteistoja koskeviin sääntöihin tarkennettaisiin. 1 momentin 3 kohdan tarkennettaisiin viittavan MARPOL-yleissopimuksen 14 säännön 7 kohdassa tarkoitettuun öljynsuodatuslaitteistoon ja 3 momentin puolestaan saman 14 säännön 6 kohtaan. Lisäksi viittaukset MARPOL 73/78 -yleissopimukseen muutettaisiin merenkulun ympäristönsuojelulain 1 luvun 2 §:n 1 kohtaan ehdotetun muutoksen mukaisesti muotoon MARPOL-yleissopimus.

2 a luku Haitallisten ja vaarallisten lastien ja jätteiden siirtäminen sekä polttoaineen toimittaminen aluksesta toiseen

Valtioneuvoston asetukseen lisättäisiin uusi 2 a luku, joka koskisi haitallisten ja vaarallisten lastien ja jätteiden siirtämistä sekä polttoaineen toimittamista aluksesta toiseen. Luvun säännökset täydentäisivät merenkulun ympäristönsuojelulain 2 a lukuun hallituksen esityksellä xx/2021 vp esitettyjä muutoksia ja niistä säädettäisiin lain 2 a luvun 7 §:n nojalla.

1 §. Siirron ja toimituksen toteuttamiseen liittyvät järjestelyt ja rajoitukset. Luvun 1 §:ssä säädettäisiin nimetyillä alueilla toteuttavien siirtojen ja toimitusten yhteydessä noudatettavista torjunta- ja varautumistoimista. Vaatimukset eivät siten koske satamassa tapahtuvia siirtoja ja toimituksia. Pykälän tarkoituksena on siirtojen ja toimitusten turvallisuuden turvaaminen ja ympäristöhaittojen minimointi. Sääntelyn pohjana on käytetty soveltuvin osin Yhdistyneen kuningaskunnan kansallista STS-siirtoja koskevaa sääntelyä.¹

Pykälän 1 momentin mukaan laissa tarkoitettuun lastin siirtoon tai polttoaineen toimitukseen osallistuvan aluksen liikenteenharjoittajan, omistajan, asiamiehen tai päällikön on järjestettävä paikalle apualus, jolla on käytettävissään riittävä torjuntakalusto. Bunkrauksen osalta apualukseksi voidaan katsoa esimerkiksi polttoainetta toimittavan aluksen työvene, jolla on valmius tarvittaessa suorittaa öljyntorjuntaa, kuten

¹ UK Maritime and Coastguard Agency, Merchant Shipping Notice 1829 (M), Ship to Ship Transfer Regulations.

öljyvuomin vetämistä mahdollisen päästön sattuessa. Apualuksen ja torjuntakaluston on oltava käyttövalmiudessa koko siirron tai toimituksen ajan.

Pykälän 2 momentin mukaan torjuntakaluston on sovellettava siirrettävälle lastille tai toimitettavalle polttoaineelle. Paikalla on lisäksi oltava riittävästi torjuntapuomeja, jotta veteen mahdollisesti vuotava polttoaine tai muu nestemäinen aine ei pääse leviämään. Öljysäiliöalusten välisten öljylastinsiirtojen eli STS-siirtojen osalta edellytetään, että siirron yhteydessä molemmat alukset tulee ympäröidä öljyntorjuntapuomilla.

3 momentissa edellytetään, että haitallisen tai vaarallisen lastin siirron yhteydessä kaluston on voitava torjua sellainen siirrettävän lastin vuoto, joka siirtosuunnitelman tai menettelytapaohjeen mukaan siirrettäisiin tai toimitettaisiin alusten välisellä siirtokalustolla maksimisiirtonopeudella viiden minuutin aikana. Lisäksi torjuntakalustoon kuuluvan aluksen on pystyttävä keräämään siirrettävää nestemäistä ainetta vedestä tankkeihinsa ja aluksen on oltava torjuntakykyinen vähintään yhden metrin aallokossa.

Jotta varmistetaan, että torjuntakalustoa käytetään oikein, 4 momentin mukaan kalustoa operoivalla henkilöstöllä olisi oltava kyseisen torjuntatehtävän edellyttämä koulutus. Tarkemmin vaadittaisiin, että vähintään yhdellä torjuntakalustoa operoivalla henkilöllä on oltava IMO:n OPRC-mallikurssin 1 taso suoritettuna.

Pykälän 5 momentin mukaan siirtoon tai toimitukseen osallistuvat osapuolet sopivat, kumpi vastaa torjuntakaluston järjestämisestä. Jos osapuolet eivät ole sopineet vastuunjaosta, torjuntakaluston järjestämisestä vastaa kuitenkin siirron tai toimituksen vastaanottavan aluksen liikenteenharjoittaja tai omistaja. Lisäksi on syytä huomata, että merenkulun ympäristönsuojelulakiin ehdotetun 2 a luvun 6 §:n mukaan (nykyisen lain 2 a luvun 5 § STS-siirtojen osalta) Rajavartiolaitokselle ja alueen pelastustoimen pelastusviranomaiselle siirron tai toimituksen yhteydessä suoritettavista varautumistoimenpiteistä mahdollisesti aiheutuvista kustannuksista vastaa kuitenkin aina vastaanottavan aluksen liikenteenharjoittaja tai omistaja.

2 §. STS-siirtoa koskevaan ilmoitukseen sisällytettävät tiedot. 2 a luvun 2 §:ssä säädettäisiin öljylastinsiirtoa koskevaan ilmoitukseen sisällytettävistä tiedoista. Nykyisin vaatimuksista säädetään merenkulun ympäristönsuojelulain viittauksella MARPOL-yleissopimukseen. MARPOL-yleissopimuksen I liitteen 42 säännön mukaisesti ilmoitukseen tulisi siten sisällyttää tiedot siirtoon osallistuvista aluksista ja niiden arvioidut saapumisajat, suunnitellun siirron alkamispäivämäärä, kellonaika ja maantieteellinen sijainti, siirrettävän öljyn tyyppi ja määrä, siirron suunniteltu kesto, tiedot siirron palveluntarjoajasta tai kokonaisvalvontavastuussa olevasta henkilöstä yhteystietoineen sekä vahvistus siitä, että aluksella on hyväksytty STS-siirtosuunnitelma. Koska kaikki STS-siirtoille tarkoitetut nimetyt alueet sijaitsevat ankkuripaikoilla, MARPOL-yleissopimuksen I liitteen 42 säännössä edellytettyä tietoa siitä, suoritetaanko siirto tai toimitus ankkurissa vai kulussa, ei vaadittaisi ennakoilmoituksessa. Kansallisena lisänä edellytettäisiin lisäksi, että ilmoitukseen sisällytetään tieto 1 §:ssä tarkoitetuista siirtojen ja toimitusten toteuttamiseen liittyvistä järjestelyistä ja rajoituksista.

3 §. Muuta siirtoa sekä toimitusta koskevaan ilmoitukseen sisällytettävät tiedot. 3 § kattaisi muita merenkulun ympäristönsuojelulain 2 a luvussa tarkoitettuja siirtoja kuin STS-siirtoja ja polttoaineen toimituksia koskevia ilmoituksia. Se vastaisi soveltuvin osin STS-siirtoja koskevaa 2 §:ää. STS-siirtosuunnitelman sijaan aluksella

tulisi olla merenkulun ympäristönsuojelulain 2 a luvun 3 §:n 3 momentissa tarkoitettu menettelytapaohje, mutta muuten vaatimukset olisivat samat kuin STS-siirtojen yhteydessä.

3 luku *Aluksista aiheutuvien haitallisten nestemäisten aineiden päästöjen ehkäiseminen*

1 §. *Haitallisten nestemäisten aineiden luokitus; 2 §.* *Luokkaan X kuuluvien haitallisten nestemäisten aineiden purkamista ja säiliön pesua koskevat vaatimukset; 3 §.* *Luokkaan Y kuuluvien haitallisten nestemäisten aineiden purkamista ja säiliön pesua koskevat vaatimukset; 4 §.* *Luokkaan Y ja Z kuuluvien haitallisten nestemäisten aineiden purkamista ja säiliön pesua koskevat vaatimukset; 5 §.* *Kemikaalisäiliöaluksen rakenteelliset vaatimukset; 6 §.* *Lastin jäännösten tuulettaminen.* Mainittuja pykäläiä muutettaisiin siten, että viittaukset MARPOL 73/78 -yleissopimukseen muutettaisiin merenkulun ympäristönsuojelulain 1 luvun 2 §:n 1 kohtaan ehdotetun muutoksen mukaisesti muotoon MARPOL-yleissopimus.

4 luku. *Aluksista aiheutuvien käymäläjätevesipäästöjen ehkäiseminen*

1 §. *Käymäläjäteveden päästökieltoa ja päästörajoitusta koskevat vaatimukset aluksella; 2 §.* *Käymäläjäteveden käsittelylaitteistoja koskevat vaatimukset.* Pykäläiä muutettaisiin siten, että viittaukset MARPOL 73/78 -yleissopimukseen muutettaisiin merenkulun ympäristönsuojelulain 1 luvun 2 §:n 1 kohtaan ehdotetun muutoksen mukaisesti muotoon MARPOL-yleissopimus.

5 luku *Aluksista aiheutuvien kiinteän jätteen päästöjen ehkäiseminen*

1 §. *Kiinteän jätteen veteen poistamiskielto ja poistamisrajoitus Itämerellä ja muilla erityisalueilla; 2 §.* *Kiinteän jätteen veteen poistamiskielto ja poistamisrajoitus muualla kuin erityisalueilla; 3 §.* *Kiinteän jätteen poistaminen veteen kiinteältä tai kelluvalta alustalta.* Mainittuja pykäläiä muutettaisiin siten, että viittaukset MARPOL 73/78 -yleissopimukseen muutettaisiin merenkulun ympäristönsuojelulain 1 luvun 2 §:n 1 kohtaan ehdotetun muutoksen mukaisesti muotoon MARPOL-yleissopimus.

6 luku *Aluksista aiheutuvan ilman pilaantumisen ehkäiseminen*

2 §. *Polttoaineen laatuvaatimukset ja rikin oksidipäästöjen rajoittaminen.* Pykälän viittaus MARPOL 73/78 -yleissopimukseen muutettaisiin merenkulun ympäristönsuojelulain 1 luvun 2 §:n 1 kohtaan ehdotetun muutoksen mukaisesti muotoon MARPOL-yleissopimus.

5 §. *Poikkeukset polttoaineen rikkipitoisuutta koskeviin vaatimuksiin; 8 §.* *Päästönvähentämismenetelmät; 9 §.* *Uusien päästönvähentämismenetelmien koekäyttö.* Pykäläiä tehtäisiin lakitekninen korjaus edellisten pykäläiä viittausten osalta johtuen 3 §:n kumoamisesta asetuksella 85/2020. Lisäksi 5 §:ään korjattaisiin Rajavartiolaitoksen kirjoitusasu.

6 §. *Meriliikenteessä käytettävän dieselöljyn rikkipitoisuus.* 6 § poistettaisiin vanhentuneena.

10 §. Määritysmenetelmät, Pykälän viittaukset MARPOL 73/78 -yleissopimukseen muutettaisiin merenkulun ympäristönsuojelulain 1 luvun 2 §:n 1 kohtaan ehdotetun muutoksen mukaisesti muotoon MARPOL-yleissopimus. Pykälän viittaus vuoden 2003 ISO 8754 standardiin ja Pr EN ISO 14596 standardiin muutettaisiin viittamaan kulloinkin voimassa oleviin edellä mainittuihin standardeihin.

11 §. Polttoaineen luovutustodistus ja polttoainenäytteet. Pykälän viittaukset MARPOL 73/78 -yleissopimukseen muutettaisiin merenkulun ympäristönsuojelulain 1 luvun 2 §:n 1 kohtaan ehdotetun muutoksen mukaisesti muotoon MARPOL-yleissopimus.

12 §. Näytteiden otto ja analysointi. Nykyinen säännös, jonka mukaan Tulli ottaa edustavan määrän näytteitä aluksella käytettävän polttoaineen varastoilta ja jakeluasemilta näytteiden analysoimiseksi, poistettaisiin tarpeettomana, koska se toistaa lain 7 luvun 12 §:n sisällön. Lisäksi pykälään tehtäisiin lakitekniisiä muutoksia, jotka eivät muuta asetuksen sisältöä

13 §. Tietojen raportointi Liikenne- ja viestintävirastolle. Pykälää tarkennettaisiin rikkidirektiivin mukaisesti siten, että tietojen toimittamisvelvoite koskee markkinoille saatettujen meriliikenteen polttoaineiden saatavuutta, ei niiden määriä ja saatavuutta.

7 luku. Jätteiden vastaanotto satamassa. Jätteiden vastaanottoa satamassa koskeva 7 luku muutettaisiin kokonaisuudessaan, koska kaikkia luvun pykäläiä muutettaisiin ja valtaosa muutoksista muuttaa pykälien sisällön täysin.

1 §. Jätteiden vastaanottojärjestelyt satamassa. Nykyinen jätteiden vastaanottojärjestelyjä satamassa ja korjaussatamassa koskeva säännös säilytettäisiin muutoin ennallaan, mutta tarpeettomat viittaukset korjaussatamaan poistettaisiin tarpeettomana sekä pykälän otsikosta että sisällöstä, koska sataman määritelmä kattaa myös korjaussatamat. Pykälän mukaan jätteiden vastaanotto voidaan järjestää joko pysyvällä vastaanottolaitteella tai tilaamalla jätteiden vastaanottopalvelu satamaan.

2 §. Sataman jätehuoltosuunnitelman rakenne ja sisältö. Nykyisen 7 luvun 2 §:n mukainen jätteiden vastaanottojärjestelyistä huvivenesatamassa koskeva säännös ehdotetaan poistettavan asetuksesta, koska jätteiden vastaanottojärjestelyistä säädettäisiin jatkossa kattavasti laissa. Sen sijaan 2 §:ään siirrettäisiin sataman jätehuoltosuunnitelman rakennetta ja sisältöä koskeva säännös. Säännös täydentää merenkulun ympäristönsuojelulain muutettavaksi esitettyä 9 luvun 5 §:ää, jossa säädetään sataman jätehuoltosuunnitelmasta. Säännös vastaisi pääpiirteissään nykyisen merenkulun ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 7 luvun 3 §:ää täydennettynä alusjätedirektiivin liitteen 1 vaatimuksilla. Nykyisen asetuksen säännöksen ja direktiivin liitteen sanamuotoja on yksinkertaistettu ja ryhmitelty uudelleen säännöksen sujuvoittamiseksi.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin sataman jätehuoltosuunnitelmaan sisällytettävistä pakollisista tiedoista. Momentissa edellytettäisiin ensinnäkin sataman, sataman pitäjän ja muiden sataman jätehuollosta vastaavien tahojen yhteystietojen listaamista jätehuoltosuunnitelmassa (kohdat 1–3). Momentin 4 kohdassa edellytettäisiin arviota sataman vastaanottolaitteiden tarpeesta. Arvio tulisi perustaa satamassa käyvien

alusten tarpeisiin ja siten ottaa huomioon alustyyppit ja -koot, satamakäyntien määrä, sataman kautta kulkevan lasti ja aluksilla syntyvät jätteet sekä sataman koko ja sijainti. Vaatimus perustuu alusjätedirektiivin liitteen 1 toisen kohdan a alakohtaan ja vastaa nykyisen asetuksen 7 luvun 3 §:n 2 momentin 1 kohtaa. Arviossa tulisi huomioida aiempien vuosien aluskäynnit ja tulevien vuosien odotukset. 5 kohdan mukaan jätehuoltosuunnitelmassa on oltava kuvaus jätteiden vastaanottojärjestelyistä satamassa. Kuvauksen tulee pitää sisällään tiedot vastaanotettavien jätteiden jakeista ja määristä, vastaanottolaitteiden tyypistä, kuten siitä, onko kyseessä kiinteä laite tai erikseen tilattava palvelu, vastaanottolaitteiden kapasiteetista ja laitteiden sijainnista satamassa ja niiden saavutettavuudesta. Vaatimus perustuu alusjätedirektiivin liitteen 1 toisen kohdan b, c ja g alakohtiin ja vastaa voimassaolevan asetuksen 7 luvun 3 §:n 2 momentin 2, 3 ja 7 kohtia. Momentin 6 kohta edellyttää, että jätehuoltosuunnitelmassa kuvataan aluksilta perittävien jätemaksujen määräytymisen perusteet ja tieto jätejakeista, joista peritään suora maksu. Säännös perustuu alusjätedirektiivin liitteen 1 toisen kohdan d alakohtaan ja vastaa nykyisen asetuksen 7 luvun 3 §:n 2 momentin 4 kohtaa. On syytä huomata, ettei jätehuoltosuunnitelmaan ole tarpeen sisällyttää tietoa jätemaksujen tarkasta suuruudesta, vaan maksujen määräytymisen perusteista. Siten maksujen tasoa voi muuttaa jätehuoltosuunnitelman voimassaolon aikana esimerkiksi jätehuollon kustannuksissa tapahtuneiden muutosten perusteella ilman että jätehuoltosuunnitelmaa tarvitsee muuttaa. 7 kohdan mukaan sataman jätehuoltosuunnitelmaan on lisättävä tieto siitä, koskeeko satamaa merenkulun ympäristönsuojelulain 10 luvun 3 §:n mukainen velvoite antaa alukselle jätteen toimittamista koskeva tosite. Tietoa kuitinantovelvollisuudesta ei edellytetä direktiivin 1 liitteessä, mutta käytännössä tieto on sataman jätehuollon valvonnan kannalta tarpeen. Momentin 8 kohdassa vaadittaisiin, että sataman jätehuoltosuunnitelmassa on kuvattava menettely, jonka mukaisesti sataman vastaanottolaitteiden puutteellisuudesta ilmoitetaan ja ilmoitus käsitellään. Vaatimus perustuu alusjätedirektiivin liitteen 1 toisen kohdan e alakohtaan ja vastaa voimassaolevan asetuksen 7 luvun 3 §:n 2 momentin 5 kohtaa ja 4 momentin 7 kohtaa. Momentin 9 kohdan mukaan sataman jätehuoltosuunnitelmassa on kuvattava, miten sataman käyttäjiä ja muita sidosryhmiä kuullaan sataman jätehuoltosuunnitelmasta merenkulun ympäristönsuojelulain 9 luvun 7 §:n 1 momentin mukaisesti. Vaatimus vastaa voimassa olevan asetuksen 7 luvun 3 §:n 2 momentin 6 kohtaa. Viimeisenä vaatimuksena edellytetään selostusta mahdollisesta vastaanottolaitteen käyttöoikeutta koskevasta sopimuksesta toisen sataman tai muun tahon kanssa. Huvivenesataman on mahdollista järjestää aluksista peräisin olevien jätteiden vastaanotto sopimalla lähialueella sijaitsevan vastaanottolaitteen käyttöoikeudesta. Sopimuksen kohteena olevan vastaanottolaitteen ylläpitäjä voi olla esimerkiksi toinen sataman pitäjä, kunta tai yleishyödyllinen yhdistys. Sopimuksesta tulisi olla selostus sataman jätehuoltosuunnitelmassa, jotta kunnan ympäristönsuojeluviranomainen saa sataman jätehuollon valvonnan kannalta olennaiset tiedot. Vastaava vaatimus on nykyisen 7 luvun 3 §:n 2 momentin 8 kohdassa.

Pykälän 2 momentissa edellytetään, että jos jätehuoltosuunnitelma tehdään usean sataman yhteisenä, 1 momentin 1–5, 7 ja 10 kohdassa luetellut tiedot tulee ilmoittaa kunkin sataman osalta erikseen. Siten kaikki satamankohdaiset tiedot tulisi ilmoittaa kunkin sataman osalta. Kaikkien satamien osalta yhteisenä voi ilmoittaa sellaiset tiedot, jotka eivät liity sataman ominaisuuksiin, kuten puutteellisuuksista ilmoittamiseen sovellettavat menettelyt.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tiedoista, joiden ilmoittaminen sataman jätehuoltosuunnitelmassa on vapaaehtoista. Satama voi sisällyttää jätehuoltosuunnitelmaa muitakin tietoja, mutta 3 momentissa luetellut tiedot on tunnistettu sellaisiksi, että niiden sisällyttämisestä voisi olla hyötyä tai ne luetellaan alusjätedirektiivin

liitteen 1 kolmannessa kohdassa tietoina, jotka satama voi sisällyttää jätehuoltosuunnitelmaan. 3 momentin 1 kohdan mukaan jätehuoltosuunnitelmaan voi sisällyttää yhteenvedon asiaan liittyvästä lainsäädännöstä ja jätteiden toimittamiseen liittyvistä muodollisuuksista. Säännös perustuu alusjätedirektiivin liitteen 1 kolmannen kohdan a alakohtaan ja vastaa asetuksen voimassaolevan 7 luvun 3 §:n 3 momentin 1 kohtaan. Momentin 2 kohdan mukaan suunnitelmassa voi kuvata menetelmät, joilla eri jätevirtojen jätehuolto on järjestetty satamassa, satamassa mahdollisesti olevat jätteen esikäsittelylaitteet ja -prosessit sekä jätteen jatkokäsittelyn sataman jälkeen. Säännös perustuu alusjätedirektiivin liitteen 1 kolmannen kohdan c ja f alakohtiin. Vastaava säännös sisältyy nykyisen 7 luvun 3 §:n 3 momentin 3 kohtaan, eli tieto on toistaiseksi pakollinen. Momentin 3 kohdassa säädettäisiin alusjätedirektiivin liitteen 1 kolmannen kohdan d alakohdan mukaisesti, että jätehuoltosuunnitelmassa voi kuvata menetelmät, joilla sataman vastaanottolaitteiden tosiasiallista käyttöä seurataan. 4 kohta, jonka mukaan suunnitelmassa voi kuvata aluksella syntyvien jätteiden vastaanotettujen määrien kirjaamisen menetelmät, perustuu puolestaan mainitun liitteen kolmannen kohdan e alakohtaan. Momentin 5 kohdan mukaan jätehuoltosuunnitelmaan voi sisällyttää karttakuvan vastaanottolaitteiden sijainnista satamassa. Karttakuva auttaa arvioimaan vastaanottolaitteiden saavutettavuutta, mutta sitä ei pidetä kaikkien satamien osalta välttämättömänä, minkä vuoksi sen sisällyttäminen sataman jätehuoltosuunnitelmaan olisi vapaaehtoista. Momentin 6 kohdan mukaan suunnitelmaan voi sisällyttää myös jätemaksuhinnaston. Kuten edellä 1 momentin 6 kohdan perusteluissa todetaan, jätemaksuja voi päivittää jätehuoltosuunnitelman voimassaolon aikana eivätkä muutokset maksujen suuruudessa edellytä jätehuoltosuunnitelman muuttamista. Maksutaulukon sisällyttäminen jätehuoltosuunnitelmaan voi havainnollistaa maksujen määräytymisperusteita ja siten olla perusteltua. Viimeisenä vapaaehtoisena sataman jätehuoltosuunnitelmaan sisällytettävänä tietona listataan tilastotiedot 1 momentin 4 kohdan mukaan pakollisena ilmoitettavista tiedoista. Säännöksen tarkoituksena on sallia 1 momentin 4 kohdan mukaisten satamassa käyvien alusten alustyyppisiä ja -kokoja, satamakäyntien määrää, sataman kautta kulkevaa lastia ja aluksilla syntyviä jätteitä koskevien tietojen tarkentaminen.

On lisäksi syytä huomata, että komission on tarkoitus antaa täytäntöönpanosäädös passiivisesti kalastetun jätteen volyyymiä ja määriä koskevia seurantatietojen keräämistä koskevista menetelmistä ja raportoinnin muodosta. Merenkulun ympäristönsuojelulain 9 luvun 10 §:ään ehdotettua säännöstä tietojen keräämisestä ja toimittamisesta on mainitun luvun 11 §:n 7 kohdan mukaisesti tarkoitus antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Komission täytäntöönpanosäädöksen valmistelu on kuitenkin viivästynyt, eikä tarkempien säännösten antaminen ole mahdollista tässä vaiheessa. Komission täytäntöönpanosäädöksen valmistumisen jälkeen asetuksen 7 lukuun on tarkoitus lisätä uusi 3 §, jossa säädettäisiin menetelmistä ja raportoinnin tarkasta muodosta.

8 luku. Jätteiden jättäminen satamaan. Jätteiden jättämistä satamaan koskeva 8 luku uudistettaisiin kokonaisuudessaan.

2 §. Maksujen vaihtelu jätteen vaarallisuuden mukaan. Alusjätedirektiivin 8 artiklan 4 kohdan ja merenkulun ympäristönsuojelulain 10 luvun 4 §:n 3 momentin 3 kohdan mukaan aluksilta perittävät maksut voivat vaihdella muun muassa jätteen vaarallisuuden perusteella. Asetuksen 8 luvun 1 §:llä tarkennettaisiin, että jätteen vaarallisuuden mukaan tarkoitetaan sitä, että maksun suuruus voi riippua jätteen vaaraominaisuuksista ja jätteen käsittelystä syntyvistä kustannuksista. Lisäksi 1 §:ssä tarkennettaisiin, ettei vaarallisen jätteen määrä saa vaikuttaa jätteen jättämisestä perittäviin maksuihin.

3 §. *Aluksilta perittävistä maksuista myönnettävien alennusten perusteet.* Alusjätedirektiivin 8 artiklan 5 kohdan ja merenkulun ympäristönsuojelulain 10 luvun 4 §:n 4 momentin mukaan aluksilta perittävistä maksuista on myönnettävä alennuksia, jos alus toimii lähimerenkulussa tai se on ympäristöystävällinen. Lähimerenkulun perusteella myönnettävistä alennuksista säättäminen on jäsenvaltioiden omassa harkinnassa, ja määritelmästä ehdotetaan säädettävän valtioneuvoston asetuksella. Siten ehdotetaan, että alennuksia on myönnettävä, jos alus osoittaa jättäneensä maksun kohteena olevan jätelajin mukaiset jätteensä mihin tahansa satamaan enintään 48 tuntia aiemmin. Alennus on siten riippuvainen siitä, mitä jätteitä alus on jättänyt edellisen 48 tunnin aikana ja alennus voi koskea vain kyseisiä jätelajeja. Valmistelun aikana käydään keskusteluja lähialueen EU-jäsenvaltioiden kanssa, ja pyritään vaikuttamaan siihen, että niissäkin sovellettaisiin mahdollisimman samankaltaisia lähimerenkulun määritelmiä.

Asetuksen voimaantulo

Komissio antaa täytäntöönpanosäädöksen ympäristöystävällisyyden alennusperusteesta, mutta sen valmistelua ei ole vielä aloitettu, joten muutosta ei ole mahdollista ottaa huomioon merenkulun ympäristönsuojelulain voimaantulon kanssa samanaikaisesti tulevissa valtioneuvoston asetuksen muutoksissa. Siksi valtioneuvoston asetusta on tarpeen muuttaa myöhemmin komission täytäntöönpanosäädösten täytäntöönpanemiseksi kansallisesti.

Valtioneuvoston asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 28.6.2021 eli samanaikaisesti keväällä 2021 annettavalla hallituksen esityksellä merenkulun ympäristönsuojelulakiin esitettyjen muutosten kanssa. Mainittu päivämäärä on alusjätedirektiivin mukaan takaraja direktiivin vaatimusten kansalliselle täytäntöönpanolle.

Esitys

Valtioneuvosto antaisi valtioneuvoston asetuksen merenkulun ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.

Esittelijä

Erityisasiantuntija Laura Sarlin, liikenne- ja viestintäministeriö